

Türkiye’deki Spor Kulüplerinde Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Trend Analizi (2000-2025)

Trend Analysis of Psychological Counseling Services in Sports Clubs in Turkey (2000–2025)

Yunus Emre BÜYÜKBASMACI¹

¹Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Karaman, Türkiye.

Özet

Bu araştırma, 2000–2025 yılları arasında Türkiye’deki spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmetlerinin gelişimini ve yaygınlığını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve internet arşivi incelemesi tekniği kullanılarak hazırlanmış bir doküman analizi çalışmasıdır. Çalışmada 17 farklı branştan, toplam 232 profesyonel spor kulübüne ait veriler analiz edilmiştir. Bu çalışmada bilimsel makaleler, resmi kurum raporları (Türkiye Futbol Federasyonu [TFF], Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü), ulusal düzeyde yayımlanmış medya arşivleri, kulüp internet siteleri ile yüksek lisans ve doktora tezleri detaylı şekilde değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ‘psikolojik danışman istihdamı’ ve ‘psikolojik danışmanlık altyapı desteği’ olmak üzere iki tema altında sınıflandırılmış ve tematik içerik analiziyle incelenmiştir. Bulgular, 2000’li yıllarda bu hizmetlerin sınırlı düzeyde olduğunu; ancak 2010 sonrasında özellikle elit sporculara yönelik psikolojik destek uygulamalarında artış yaşandığını ortaya koymuştur. Buna karşılık, altyapı kategorilerinde danışmanlık hizmetlerinin hâlen sınırlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, spor psikolojisinin Türkiye’deki profesyonel kulüp yapısına giderek daha fazla entegre olduğunu göstermektedir. Bu doğrultuda, psikolojik danışmanlık hizmet alımının spor kulüplerinde kurumsal yapıya kavuşturulması ve hizmetlerin sürdürülebilir hâle getirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor psikolojisi, Psikolojik danışmanlık, Spor kulüpleri, Trend analizi

Abstract

This study aims to examine the development and prevalence of psychological counseling services in sports clubs in Turkey between 2000 and 2025. This study is a document analysis prepared using the literature review and internet archive review techniques from qualitative research methods. Data from a total of 232 professional sports clubs in 17 different branches were analyzed in the study. Scientific articles, official institution reports (Turkish Football Federation [TFF], General Directorate of Sports Services), nationally published media archives, club websites, and master's and doctoral theses were evaluated in detail in this study. The data obtained was classified under two themes, ‘employment of psychological counselors’ and ‘infrastructure support for psychological counseling’, and examined through thematic content analysis. The findings revealed that these services were limited in the 2000s; however, after 2010, there was an increase in psychological support practices, especially for elite athletes. In contrast, it was found that counseling services in the infrastructure categories were still limited. The findings indicate that sports psychology is becoming increasingly integrated into the professional club structure in Turkey. In this regard, it is recommended that psychological counseling services be institutionalized in sports clubs and that the services be made sustainable.

Keywords: Sports psychology, Psychological counseling, Sports clubs, Trend analysis

Spor ve Bilim Dergisi 3(2):221-235
e-ISSN: 2980-2067
Sorumlu yazar: Yunus Emre
BÜYÜKBASMACI, 0000-0003-1090-3273,
emrebasmaci70@gmail.com

Künye: 1.Büyükbasmacı, Y. E. (2025). Türkiye’deki Spor Kulüplerinde Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Trend Analizi (2000-2025). Spor ve Bilim Dergisi, 3(2), 221-235.

Tarihler:
Geliş: 03.08.2025
Kabul: 19.09.2025
Yayın: 17.10.2025

GİRİŞ

Spor, yalnızca fiziksel performansla sınırlı kalmayan, bireylerin zihinsel dayanıklılığını, sosyal uyumunu ve duygusal dengeyi geliştiren çok boyutlu bir faaliyettir. Modern sporculukta stresle başa çıkabilmek, motivasyonu korumak, özgüveni sürdürmek ve takım içi ilişkileri sağlıklı biçimde yönetebilmek en az teknik beceriler kadar önemlidir (Petersen ve ark., 2023). Ayrıca spor psikolojisi alanındaki araştırmalar, psikolojik destek süreçlerinin sporcuların performans kaygısını azaltıp özgüveni artırabildiğini göstermektedir (Tolukan ve ark., 2024). Bu bağlamda, spor kulüplerine entegre edilen psikolojik danışmanlık ve psikoeğitim programları, bireysel gelişimi ve takım bütünlüğünü destekleyici bir rol oynamaktadır.

Türkiye’de ise spor kulüplerinde yapılandırılmış psikolojik danışmanlık hizmetlerinin yaygınlığı sınırlıdır. Kulüplerin bazıları dönemsel veya proje bazlı psikolojik destek sağlarken, hizmetlerin kalıcı ve kurumsal bir yapı içine girmesi konusunda yeterli düzeye ulaşılmamıştır. Ayrıca bu alandaki akademik çalışmalar büyük ölçüde betimleyici olup, sistematik incelemelere dayalı trend analizleri eksikliği göze çarpmaktadır (Afacan & Demir, 2022; Bayar, 2010; Filik & Uz Baş, 2024; Sivrikaya & Ozan, 2020). Ancak Türkiye’de sporcuların psikolojik ihtiyaçlarını sistematik olarak araştıran çalışmalar mevcuttur. Örneğin, Türk basketbolcuların psikososyal yaralanma süreçlerinde, kulüp yapısından yeterli destek alamadıkları ve yoğun endişe ve yalnızlık duygusu yaşadıkları belirtilmiştir (Köyağasıoğlu & Şenışık, 2023). Bu durum, spor kulüplerindeki psikolojik hizmet eksikliğinin hem bireysel hem kurumsal düzeyde ciddi sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir.

Bu çalışma, 2000–2025 yılları arasında Türkiye’deki spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmetlerinin nasıl geliştiğini, hangi alanlarda yoğunlaştığını, yapılandırma ve profesyonelleşme düzeylerinde ne kadar ilerleme kaydedildiğini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu alandaki literatür yetersizliğine karşın, uluslararası literatürde giderek yaygınlaşan mental sağlık girişimlerinin Türkiye’ye uyarlanabilirliği kritik önem taşımaktadır.

Çalışmanın özgün değeri şunlardır:

- Türkiye’de psikolojik danışmanlık hizmetlerinin kulüplerde ne zaman, nasıl ve hangi düzeyde entegre edilmeye başlandığını gösteren özgün bir trend analizi çalışmasıdır.
- Spor politikaları, kulüp yöneticileri ve spor psikolojisi uygulayıcıları için hizmetlerin yapılandırılması ve yaygınlaştırılması aşamasında temel veri sunmaktadır.
- Mevcut çalışmalar ile uluslararası alanda benchmarking (kıyaslama) çalışmalarında veriler kullanılabilir ve modellerin geliştirilmesine katkı sağlayabilir.

Bu bağlamda çalışmanın yanıt aradığı temel soru şudur: “Türkiye’deki spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmetleri 2000–2025 yılları arasında nasıl bir değişim göstermiştir ve bu değişimin eğilimleri nelerdir?” sorusudur.

Bu çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmış akademik makaleler, resmi raporlar, kulüp arşivleri ve medya içerikleri veri kaynağı olarak değerlendirilmiştir. Kullanılan temel kavramlar arasında “spor kulübü”, “psikolojik danışmanlık”, “spor psikolojisi” ve “trend analizi” yer almaktadır. Araştırmanın varsayımlarından biri, psikolojik danışmanlık hizmetlerinin zamanla kulüplerde daha sistemli ve profesyonel bir yapı kazandığıdır. Sınırlılık olarak ise çalışmanın yalnızca literatür verilerine dayanması, doğrudan alan gözlemi ya da saha verisi içermemesi gösterilebilir. Araştırma bulguları tematik bir şekilde bulgular kısmında sergilenmiştir. Araştırma ile ilgili yargılar ise tartışma ve sonuç bölümünde sunulmuştur. Çalışma sonunda ise bulgulara dayalı öneriler geliştirilmiştir.

Spor Kulüpleri ve Yapısal Özellikleri

Spor kulübü, bireylerin düzenli ve sistemli biçimde sportif faaliyetlerde bulunmalarını sağlamak amacıyla kurulan; belirli bir tüzük çerçevesinde faaliyet gösteren, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından tescil edilen tüzel kişiliklerdir. Bu kulüpler, yalnızca sportif başarıyı değil, aynı zamanda bireylerin fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimini desteklemeyi, sporun yaygınlaştırılmasını ve toplumsal katılımın artırılmasını da amaçlamaktadır (İmamoğlu ve ark, 2007).

Spor kulüpleri belirli kurallara göre kurulan (yasalar, tüzükler, yönetmelikler, sözleşmeler vb.), üyelerinin her birinin yetki ve sorumlulukları belli olan (başkan, yönetim kurulu üyesi, denetçi, üye) gerek amatör gerekse profesyonel spor branşları ile topluma hizmet veren, her yaş grubunun spor yapabileceği tesis araç gereçlere sahip olan, diğer bir yönü ile de yüksek performans sporcuların yetiştirilmesini hedefleyen özel hukuk kuruluşlarıdır (Genç, 1999). Spor kulüplerinin yapısal özellikleri, genellikle aşağıdaki temel unsurlara dayanır: yönetim organları (başkan, yönetim kurulu vb.), teknik kadro (antrenörler, kondisyonerler, sağlık ekibi), sporcular, idari personel ve destek hizmet birimleri (psikolojik danışmanlık, beslenme uzmanı, medya iletişimi vb.). Bu yapı, kulübün ölçeğine, faaliyet gösterdiği branşlara ve finansal kaynaklarına göre değişkenlik gösterebilir.

Psikolojik Danışmanlık Hizmetlerinin Tanımı ve Kapsamı

Psikolojik danışmanlık, bireyin kendini tanımasına, karar verme becerilerini geliştirmesine, duygusal, sosyal ve akademik sorunlarla başa çıkmasına yardımcı olmayı amaçlayan, planlı ve profesyonel bir yardım sürecidir (Corey, 2013). Bu süreç, bireylerin potansiyellerini

gerçekleştirmelerine, yaşam doyumlarını artırmalarına ve ruh sağlığını korumalarına katkı sağlar. Psikolojik danışmanlık hizmetleri bireysel, grupta ya da toplumsal düzeyde sunulabilir.

Psikolojik danışman, bu hizmetleri verirken mesleki etik ilkelere, kuramsal çerçevelere ve bilimsel temellere dayalı bir yaklaşım benimser (Remley & Herlihy, 2020). Hizmetler, okul, üniversite, özel kurumlar, rehabilitasyon merkezleri, spor kulüpleri, cezaevleri ve askeri kurumlar gibi pek çok farklı alanda uygulanabilmektedir.

Son yıllarda psikolojik danışmanlık hizmetlerinin kapsamı genişlemiş, yalnızca bireysel destekle sınırlı kalmayıp kriz müdahalesi, aile danışmanlığı, kariyer planlaması, psikososyal destek ve ruh sağlığı savunuculuğu gibi birçok alanı da içerecek biçimde evrilmiştir (Gibson ve ark., 2010). Ayrıca, teknoloji temelli danışmanlık (ör. çevrim içi terapi) gibi yeni uygulamalar da hizmet yelpazesinde yer almaya başlamıştır.

Spor Psikolojisi ve Psikolojik Danışmanlığın Spora Entegrasyonu

Egzersiz ve spor psikolojisi; baskı ortamının olduğu sportif ortamlarda sporcunun yarışma ve müsabakaya hazırlık aşamasında, baskı ve zorlukların üstesinden gelme gibi unsurları kazanmasında yardımcı olmaktadır (Kulak, 2011). Sportif ortamlarda doğru eyleme yönelme ve pozitif davranış sergileme, problemlerin üstesinden gelebilme gibi konularda sporculara destek sağlamaktadır (Büyükbasmacı, 2023).

Psikolojik danışmanlık, bireyin gelişimsel ihtiyaçlarını gözeterek duygusal, sosyal ve bilişsel alanlarda destek sunmayı amaçlar. Sporcular, yoğun rekabet ortamında stres, baskı ve sakatlık sonrası motivasyon kaybı gibi sorunlarla karşılaşmakta; bu durum performansı olumsuz etkilemektedir. Bu sorunların üstesinden gelmede psikolojik danışmanlık hizmetleri, özellikle bilişsel davranışçı teknikler, gevşeme eğitimleri ve imgeleme çalışmalarıyla etkili rol oynar (Gardner & Moore, 2006).

Spor kulüplerinde psikolojik danışmanların sistematik biçimde istihdam edilmesi hem bireysel hem de takım düzeyinde iletişim, liderlik, çatışma yönetimi ve grup dinamiği gibi konularda gelişim sağlamaktadır. Son yıllarda spor kulüpleri ve federasyonlar düzeyinde, spor psikolojisi uzmanları ile psikolojik danışmanların iş birliğini içeren modeller yaygınlaşmaktadır. Bu uygulamalar, performans iyileştirmenin yanı sıra sporcuların iyi oluş hâlini merkeze alan bütüncül yaklaşımların gelişmesini sağlamaktadır (Schinke ve ark., 2018). Böylece, spor psikolojisinin danışmanlık hizmetleriyle entegrasyonu, sporcunun sadece "kazanmaya" değil, sağlıklı birey olarak gelişimine de odaklanan bir çerçeve sunmaktadır.

Psikolojik Danışmanlık Uygulamalarının Hedef Kitlelere Göre Dağılımı

Psikolojik danışmanlık uygulamaları, spor bağlamında farklı hedef gruplara göre çeşitlenmekte ve bu grupların ihtiyaçlarına göre özelleştirilmektedir. Bu uygulamalar; psikolojik dayanıklılığı artırma, performans kaygısını yönetme, öz güven geliştirme, motivasyon sağlama ve sporculuk kimliğini destekleme gibi hedeflerle yapılandırılmaktadır. Hedef kitleler; elit sporcular, genç sporcular, engelli sporcular olmak üzere üçe ayrılır.

Elit sporcular: Yüksek rekabet, yoğun baskı ve performans beklentileriyle karşı karşıya olan bireylerdir; bu nedenle sporda zihinsel dayanıklılık, stres yönetimi ve ruhsal sağlık desteğine özel ihtiyaç duyarlar. Performans kaygısı, hedef belirleme, sakatlık sonrası dönüş gibi konularda zorluk yaşayabilirler. Elit sporcularda yaygın görülen kaygı, depresyon, uyku bozuklukları ve yeme bozuklukları gibi sorunlar, performansın da olumsuz etkilenmesine yol açabilir ve bu vakalarda bireysel psikoterapi veya danışmanlık kritik bir rol oynar (Stillman ve ark., 2019).

Genç sporcular: Eğitim ve spor kariyerlerini dengeleme konusunda zorluklar yaşayabilirler (Büyükbasmacı, 2024). Kimlik gelişiminde yeterli ilerleme gösteremeyebilirler. Bu durum, eğitim ve sportif kariyer konusunda performans düşüşüne neden olabilir (Urhan & Fişne, 2022). Sporcuların ailelerinden veya sosyal çevrelerinden yeterli destek alamamaları, psikolojik sorunların artmasına ve spora olan bağlılıklarının azalmasına yol açabilir (Dağdeviren ve ark., 2024). Bu gibi durumlarda psikolojik danışmanlık, sporcuların akademik ve sportif sorumluluklarını dengeli biçimde yürütmelerine rehberlik ederek motivasyonlarını korumalarına ve kimlik gelişimlerini sağlıklı biçimde sürdürmelerine katkı sağlamaktadır.

Engelli sporcular: Engelli sporcular, doğuştan ya da sonradan edinilmiş fiziksel, duyuşsal veya zihinsel engeli bulunan ve spor faaliyetlerine katılan bireylerden oluşmaktadır. Bu bireyler, adaptasyon ve özel destek gerektiren spor ortamlarında yer alır (Zabala-Domínguez ve ark., 2023). İsveç'teki elit Para sporcularla yapılan bir prospektif çalışmada, katılımcıların yaklaşık üçte biri haftalık olarak kaygı/depresyon semptomları yaşadıklarını, yarısına yakınının orta-şiddetli ağrı ve uyku problemleri bildirdiğini göstermiştir. Bu oranlar, benzer yaşta bedensel engeli olmayan sporculardan daha yüksek seviyelerdedir (Fagher ve ark., 2023). Psikolojik danışmanlık öz-yeterlik, sosyal dışlanma ile baş etme, kimlik güçlendirme gibi konularda önemlidir.

Spor Kulüplerinde Psikolojik Danışmanların Rolü ve Görev Alanları

Spor psikolojisi, bireyin zihinsel süreçlerini ve davranışlarını anlamaya yönelik psikoloji biliminin ilkelerini spor bağlamında uygulayan bir disiplindir. Bu bağlamda spor kulüplerinde görev yapan psikolojik danışmanlar, yalnızca performans artırıcı müdahalelerde bulunmaz; aynı

zamanda sporcuların bireysel, sosyal ve duygusal gelişimlerini destekleyici çok yönlü roller üstlenirler (Weinberg & Gould, 2018).

Spor kulüplerinde çalışan psikolojik danışmanların temel görev alanları şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Performans Odaklı Psikolojik Müdahaleler

Psikolojik danışmanlar, sporcuların dikkat, motivasyon, stresle başa çıkma, hedef belirleme ve zihinsel dayanıklılık gibi performansa doğrudan katkı sağlayan psikolojik becerilerini geliştirmek amacıyla bireysel ya da grup çalışmaları yaparlar (Birrer & Morgan, 2010). Bu çalışmalar, özellikle elit düzey sporcularda performans farklılıklarını belirleyen temel unsurlar arasında yer almaktadır.

2. Gelişimsel ve Rehberlik Temelli Destek

Genç sporcuların ergenlik, kimlik gelişimi, okul-yaşam dengesi gibi alanlarda karşılaştıkları psikososyal sorunlarla başa çıkabilmeleri için danışmanlık hizmetleri sunulur (Watson & Kissinger, 2007). Bu tür gelişimsel destek, sporcuların sağlıklı bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlar.

3. Travma ve Kriz Müdahalesi

Sakatlık, başarısızlık, takım dışı bırakılma, ayrımcılık gibi durumlar sporcular üzerinde önemli psikolojik etkiler bırakabilir. Psikolojik danışmanlar bu tür kriz durumlarında müdahale ederek psikolojik iyilik halini yeniden inşa etmeye çalışırlar (Wiese-Bjornstal ve ark., 1998).

4. Takım Dinamiklerinin Geliştirilmesi

Spor kulüplerinde psikolojik danışmanlar, takım içi iletişimin artırılması, çatışma çözme becerilerinin geliştirilmesi ve takım ruhunun güçlendirilmesi gibi konularda antrenörlerle iş birliği yaparak grup düzeyinde müdahaleler gerçekleştirirler (Friesen, 2012).

5. Eğitim ve Farkındalık Çalışmaları

Antrenörlere, spor yöneticilerine ve sporculara yönelik düzenlenen seminer, atölye ve eğitimler, psikolojik danışmanların görev tanımı içindedir. Bu eğitimlerde mental antrenman teknikleri, psikolojik dayanıklılık, sağlıklı iletişim ve stres yönetimi gibi konular ele alınır (Gould, 2016).

YÖNTEM

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde yapılandırılmış bir trend analizi çalışmasıdır. Çalışmada, Türkiye'deki profesyonel spor kulüplerinde 2000–2025 yılları arasında yürütülen psikolojik danışmanlık hizmetlerinin gelişim süreci ve kurumsallaşma eğilimleri tarihsel bir perspektifle incelenmiştir. Araştırmada kullanılan temel veri toplama tekniği, literatür ve internet

arşivi taramasıdır. Konu ile ilgili bilimsel makaleler, resmi kurum raporları (Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü), medya arşivleri, kulüp internet siteleri, yüksek lisans ve doktora tezleri sistematik olarak taranmıştır. Elde edilen veriler tematik içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş, bulgular tematik olarak sınıflandırılmıştır. Bu araştırma, özellikle uygulama örnekleri üzerinden zamansal eğilimleri betimleme amacı taşıdığından, elde edilen veriler kronolojik kategorilere (2000–2005, 2006–2010, 2011–2015, 2016–2020, 2021–2025) göre gruplandırılarak analiz edilmiştir. Etik kurallar gözetilerek çalışmada yalnızca açık erişimli ve kamuya açık belgeler kullanılmış; herhangi bir kişisel veri veya özel bilgiye yer verilmemiştir.

Çalışma Tasarımı

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde yapılandırılmış bir trend analizi çalışmasıdır.

Uygulanan Testler/Veri Toplama Prosedürü

Bu çalışmada veri toplama tekniği olarak literatür taraması ve internet arşivi incelemesi kullanılmıştır. Ayrıca, resmî kurumların açık erişimli belgeleri de analiz kapsamına alınmıştır. Belge analizi, yazılı kaynaklardan sistematik veri elde etmeye olanak tanıyan nitel bir veri toplama tekniğidir (Bowen, 2009).

Araştırma kapsamında veri kaynağı olarak aşağıdaki türde dokümanlar sistematik şekilde taranmıştır:

- **Resmî Kurum Raporları:** Gençlik ve Spor Bakanlığı, Türkiye Futbol Federasyonu, Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan yıllık faaliyet raporları, strateji belgeleri, mevzuat dokümanları incelenmiştir.
- **Spor Kulübü Yayınları ve Web Siteleri:** Atletizm, badminton, basketbol, boks, futbol, güreş, halter, hentbol, judo, karate, kick boks, masa tenisi, okçuluk, taekwondo, tenis, voleybol ve yüzme branşlarında yer alan; tüm profesyonel spor kulüplerinin internet sitelerinde yer alan yönetim yapıları, psikolojik danışmanlık birimleri ve kurumsal organizasyon şemaları incelenmiştir. Bazı branşlarda (futbol, basketbol ve voleybol süper ligleri ve altyapıları hariç) verilere rastlanmamıştır.
- **Basın ve Medya Arşivleri:** Ulusal gazeteler, spor haber portalları ve kulüplerin resmi açıklamaları üzerinden arşiv taramaları gerçekleştirilmiştir.
- **Sivil Toplum Kuruluşları ve Meslek Örgütleri:** Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği (TPDR), Türkiye Psikologlar Derneği (TPD) yayınladığı raporlar ve bildiriler incelenmiştir.

Veri kaynaklarının seçiminde, erişilebilirlik, güncellik, güvenilirlik ve temsil edebilirlik ilkeleri dikkate alınmıştır. Yalnızca kamuya açık ve bilimsel geçerliliğe sahip içerikler dahil edilmiştir. Elde edilen veriler nitel analiz aşamasına geçmeden önce sınıflandırılmış, tarihsel bağlamlarına göre kategorilere ayrılmış ve tematik bir biçimde analiz edilmek üzere hazır hale getirilmiştir.

Veri Analiz Süreci

Araştırmada toplanan nitel veriler, tematik içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Tematik içerik analizi, verideki temel temaların belirlenmesi, kodlanması ve sınıflandırılması sürecini içeren sistematik bir yaklaşımdır (Braun & Clarke, 2006). Bu yöntem, özellikle tarihsel ve belge temelli verilerin yorumlanmasında yaygın olarak tercih edilmektedir.

Analiz sürecinde şu aşamalar takip edilmiştir: İlk olarak, elde edilen tüm bulgular okunarak genel bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Ardından, araştırmanın odak noktası olan psikolojik danışmanlık hizmetlerine ilişkin veriler, kronolojik periyotlar bazında kategorilere ayrılmıştır (2000–2005, 2006–2010, 2011–2015, 2016–2020, 2021–2025). Her kategorideki veriler, içeriklerine göre kodlanmış ve bu kodlar temalar altında toplanmıştır. Bu kronolojik yapı hem içerik analizinin güvenilirliğini artırmakta hem de trendlerin dönemsel olarak karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır. Ayrıca bu yöntem, Türkiye’de spor alanında hizmet veren psikolojik danışmanların kurumsallaşma düzeylerinin zaman içindeki değişimini gözlemlemek açısından da etkili bir yol sunmaktadır.

Sonuç olarak, psikolojik danışman istihdamı ve psikolojik danışman altyapı desteği olmak üzere iki farklı tema ışığında, Türkiye’de spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık uygulamalarının gelişim trendleri betimlenmiştir.

Etik İlkeler ve Sınırlılıklar

Bu araştırmada etik ilkelere tam uyum gözetilmiştir. Çalışmada yer alan tüm veriler, kamuya açık, erişilebilir ve telif hakkı açısından serbest kaynaklardan elde edilmiştir. Herhangi bir bireysel görüşme, gözlem ya da kişisel veri toplanmamış; yalnızca ikincil veriler (belgeler, raporlar, internet içerikleri, yayınlanmış çalışmalar) analiz edilmiştir. Bu nedenle araştırma için etik kurul onayı gerekliliği bulunmamaktadır. Veri kullanımı sırasında bilimsel dürüstlük, alıntı kurallarına uygunluk ve kaynakların doğru gösterimi esas alınmıştır. Kullanılan tüm belgeler çalışmada atıf sistemiyle belirtilmiş ve intihalden kaçınılmıştır. Ayrıca hiçbir kurum ya da kişi hedef alınmamış, yalnızca yapısal ve tarihsel eğilimler incelenmiştir.

Araştırmanın temel sınırlılığı, yalnızca belge temelli verilere dayanıyor olmasıdır. Dolayısıyla, uygulayıcıların (psikolojik danışmanlar, sporcular, kulüp yöneticileri vb.) doğrudan görüşmelere yer verilmemiştir. Ayrıca, özellikle bazı kulüplerin arşiv ve dokümantasyon eksiklikleri

nedeniyle veri erişiminde kısıtlar yaşanmış olabilir. Bununla birlikte, ulaşılan kaynakların çeşitliliği ve sistematikliği, araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliğini desteklemiştir

BULGULAR

Tablo 1. Profesyonel spor kulüplerinde psikolojik danışman istihdamının lig ve branşlara göre dağılımı

Lig / Branş	İncelenen Kulüp Sayısı	Psikolojik Danışman Var	Psikolojik Danışman Yok
Futbol Süper Ligi	19	16	3
Kadınlar Futbol Süper Ligi	14	6	8
Erkekler Basketbol Süper Ligi	16	11	5
Kadınlar Basketbol Süper Ligi	13	7	6
Sultanlar Ligi (Kadın Voleybol)	14	7	7
Erkekler Voleybol Ligi	13	6	7
Diğer Branşlar (Atletizm, Badminton, Boks, Güreş, Halter, Hentbol, Judo, Karate, Kick boks, Masa Tenisi, Okçuluk, Taekwondo, Tenis, Yüzme)	143	24	119
GENEL TOPLAM (17 branş)	232	77	155

2024-2025 sezonu itibarıyla Türkiye Futbol Süper Lig’de yer alan spor kulüpleri incelendiğinde, yalnızca Kayserispor, Gaziantep FK ve Hatayspor kulüplerinde psikolojik danışman istihdamı bilgisine ulaşılamamıştır. Diğer 16 kulüpte ise psikolojik danışmanlık hizmetlerinin mevcut olduğu tespit edilmiştir. Kadınlar Futbol Süper Ligi’nde, Ankara Büyükşehir Belediyesi Fomget G.S.K, Beylerbeyi Spor Kulübü, Fatih Vatan Spor, Hakkari Gücü Spor, Ünye Kadın Spor Kulübü, Bornova Hitab Spor, Çekmeköy Bilgidoğa ve Kdz. Ereğli Belediye Spor kulüplerinde psikolojik danışman istihdamı bulunmamaktadır; buna karşın diğer 6 kulüpte psikolojik destek hizmetlerinin sağlandığı görülmüştür. Erkekler Basketbol Süper Ligi’nde ise Mersinspor, ONVO Büyükçekmece, Aliaga Petkimspor, Manisa Basket Divissa ve Semt77 Yalovaspor kulüplerinde psikolojik danışman istihdamı bulunmamaktadır; diğer 11 kulüpte ise bu hizmetlerin verildiği doğrulanmıştır. Kadınlar Basketbol Süper Ligi’nde ise Çimsa ÇBK Mersin, Emlak Konut, Melikgazi Kayseri Basketbol, Danilos Pizza Kocaeli SK, İlkem Yapı Tarsus Spor ve Zonguldakspor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmeti mevcut değildir; diğer 7 kulüpte ise psikolojik destek sunulduğu belirlenmiştir. Sultanlar Ligi’nde; THY, Zeren Spor, Kuzeyboru Gençlik SK, Bahçelievler, Nilüfer Belediyespor, Sigorta Shop ve Sarıyer kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmeti bulunmamaktadır; kalan 7 kulüpte ise bu hizmetlerin sağlandığı tespit edilmiştir. Erkekler Voleybol Ligi’nde ise Süper Toto, Altekma, Alanya Belediyespor, İstanbul GSK, Cizre Belediyespor, Akkuş Belediyespor ve TÜRŞAD kulüplerinde psikolojik danışman

istihdamı bulunmazken, diğer 6 kulüpte psikolojik destek hizmetlerinin mevcut olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Spor kulüplerinde psikolojik danışman istihdamı

Yıllar	2000-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2020	2021-2025
Sayı	-	2	17	56	2

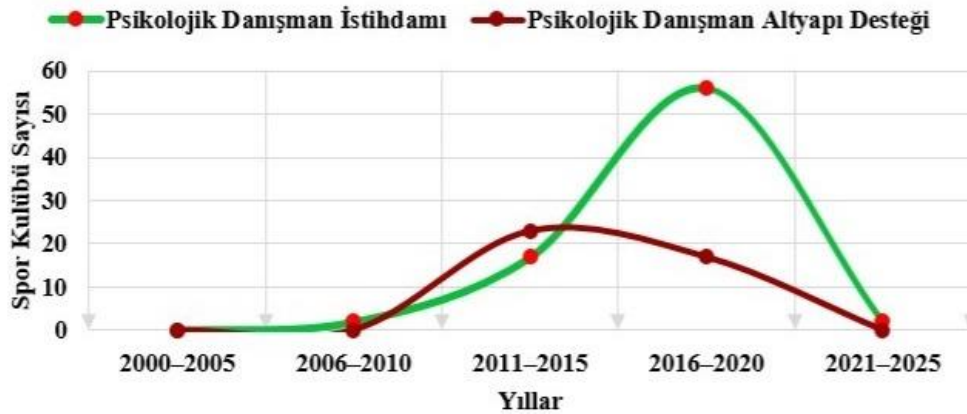
Toplamda 17 farklı branştan (atletizm, badminton, basketbol, boks, futbol, güreş, halter, hentbol, judo, karate, kick boks, masa tenisi, okçuluk, taekwondo, tenis, voleybol, yüzme) 232 profesyonel spor kulübü incelendiğinde, 77 kulübün psikolojik danışmanlık hizmeti sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. 2000'lerde neredeyse hiç olmayan psikolojik danışman istihdamı, özellikle 2010 sonrası artış göstermiştir. 2020 yılı sonrası ise stabil bir konuma gelmiştir. Bu veriler belge ve sistemlere yansıyan verilerdir. Profesyonel spor kulüpleri belirtilen zaman aralığında gayriresmî psikolojik danışman hizmeti almış olabilir.

Tablo 3. Spor kulüplerinde psikolojik danışman altyapı desteği

Yıllar	2000-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2020	2021-2025
Sayı	-	-	23	17	-

Altyapı takımlarında psikolojik destek uygulamalarında erkek futbol kulüpleri öncü olarak dikkat çekmektedir. 2024-2025 sezonunda futbol branşında A takımlar düzeyinde süper ligde mücadele eden spor kulüplerinden; Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş, İstanbul Başakşehir Futbol Kulübü, Trabzonspor, Kasımpaşa, Konyaspor, Antalyaspor, Sivasspor, Adana Demirspor kulüplerinin altyapı kategorileriyle psikolojik danışmanlık çalışmalarına rastlanmıştır. 2024-2025 sezonunda süper ligde mücadele eden diğer spor kulüplerinin altyapı kategorileriyle psikolojik danışmanlık çalışma bulgularına erişilememiştir. Elit takımlar düzeyinde incelenen 232 profesyonel spor kulübünün altyapı kategorileri incelenmiş toplam 40 spor kulübünde altyapı kategorileriyle psikolojik danışmanlık konulu hizmetler tespit edilmiştir.

Şekil 1. 2000–2025 arası spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmetlerinin değişen yüzü: Tematik trend grafiği

Şekil 1’de sunulan trend grafiğinde, yatay eksen beş yıllık dönemleri temsil etmektedir. Dikey ekseninde yer alan değerler ise spor kulübü sayısını temsil etmektedir. Bu grafik, analizdeki tematik eğilimlerin zaman içerisindeki dağılımını karşılaştırmalı olarak incelemek amacıyla kullanılmıştır. Bu çalışmada toplam 232 profesyonel spor kulübü analiz edildiği düşünüldüğünde; günümüz itibarıyla profesyonel spor kulüplerinin psikolojik danışmanlık istihdam oranı %33,18 olduğu tespit edilmiştir. Profesyonel spor kulüplerinin %66,82’sinde ya psikolojik danışman istihdamına ilişkin verilere ulaşılamamış ya da bu kulüplerin resmi olarak psikolojik danışmanlık hizmeti almadığı görülmektedir.

Tablo 4. Türkiye’deki spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmetlerinin tematik trend analizi

Tema	2000-2005	2006-2010	2011-2015	2016-2020	2021-2025	Eğilim
Psikolojik Danışman İstihdamı	Yok	Sınırlı	Az	Yüksek	Sınırlı	Artan
Psikolojik Danışman Altyapı Desteği	Yok	Yok	Orta	Az	Yok	Zayıf

Bu çalışmada spor kulübü sayılarına ilişkin değerlendirmede, nicel dağılıma dayalı dört düzeyli bir sınıflandırma benimsenmiştir. Buna göre 0 “hiç yok”, 1–5 kulüp sayısı ‘sınırlı’, 6–20 kulüp sayısı “az”, 21–50 kulüp sayısı “orta” ve 51 ve üzeri kulüp sayısı ise “yüksek” olarak tanımlanmıştır. Bu sınıflandırma, verilerin yoğunluk ve yayılımına göre anlamlı gruplamalar yapmayı amaçlamaktadır. Bu sınıflandırma, araştırmacı tarafından verilerin yoğunluk ve yayılımı dikkate alınarak anlamlı gruplamalar yapmak amacıyla geliştirilmiştir.

TARTIŞMA

Bu araştırma, 2000–2025 yılları arasında Türkiye’deki profesyonel spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmetlerinin gelişimini incelemiştir. Bulgular, Türkiye’de psikolojik danışmanlık hizmetlerinin spor kulüplerinde geç bir dönemde yaygınlaşmaya başladığını ve bu yaygınlaşmanın özellikle son on yılda hız kazandığını göstermektedir. Araştırma sonuçları, sporun yalnızca fiziksel performansla sınırlı olmadığını, aynı zamanda psikolojik destekle

entegre bir yapıya kavuşturulmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır (Anderson, 2009; Hanton ve ark., 2005).

Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri, psikolojik danışman istihdamının kulüplerin kurumsal yapısıyla doğrudan ilişkili olduğudur. Elit kulüplerin bu hizmeti daha erken benimsemeleri hem uluslararası rekabet baskısıyla hem de kurumsal profesyonelleşme ile açıklanabilir. Nitekim Bayar (2010), Türk spor kulüplerinin büyük bir bölümünün kurumsal psikolojik destek hizmetlerine 2010'lardan sonra yöneldiğini belirtmiştir. Bu bulgu, araştırmamızdaki 2010 sonrası artan danışmanlık istihdam trendiyle örtüşmektedir.

Ayrıca kulüplerin altyapı seviyesinde danışman istihdamının oldukça sınırlı olduğu görülmüştür. Oysa literatür, psikolojik gelişimin erken yaşlarda başlayan sporcunun performansına etkisinin kalıcı olduğunu vurgulamaktadır (Gould ve ark., 2002). Bu bağlamda, profesyonel takımların yalnızca A takım düzeyinde değil, alt yaş gruplarında da sistematik danışmanlık hizmeti sunmaları gerekmektedir.

Ancak araştırmanın bir sınırlılığı olarak, kulüplerin danışmanlık hizmetlerini ne kadar süreyle ve hangi çerçevede yürüttükleri konusunda detaylı ve sistematik veri elde etmek mümkün olmamıştır. Bu nedenle bazı çıkarımlar, web kaynaklı açık verilere ve medya içeriklerine dayanmaktadır. Türkiye'de bu alana dair nicel araştırmalar oldukça sınırlı sayıdadır. Özellikle akademik düzeyde yapılmış istatistik temelli çalışmalar bulunmamaktadır. Bu durum, alandaki bilgi boşluğunu ortaya koymaktadır.

Ayrıca, kadın futbol kulüplerinde psikolojik danışmanlık istihdamı ile ilgili herhangi bir veriye ulaşılamamıştır. Bu konuya ilişkin ulusal düzeyde bilimsel çalışma da bulunamamıştır. Bu nedenle bu alandaki bilgi eksikliği, ayrı bir araştırma konusunu gerektirmektedir.

Araştırma bulguları, Türkiye'de spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık hizmetlerinin son yıllarda artan bir farkındalıkla geliştiğini ortaya koymuştur. Ancak bu gelişim, henüz kurumsal ve yaygın bir yapıya kavuşmuş değildir. Psikolojik danışmanların sadece bireysel sorunlara müdahale eden figürler olarak değil, aynı zamanda performans artırıcı, takım uyumunu destekleyici ve sporcu kimliğini geliştirici rollerle entegre edilmesi gerekmektedir.

Kulüplerin danışmanlık hizmetini kurumsal stratejiye dahil etmeleri, hem sportif başarı hem de sporcuların uzun vadeli psikolojik sağlığı açısından önemlidir. Ayrıca, danışmanlık hizmetlerinin yalnızca A takımlarına değil, altyapıya da yayılması, gelecekte daha dirençli ve bilinçli sporcuların yetişmesine katkı sağlayacaktır.

Bu çalışmanın sonuçları, Türkiye'de spor psikolojik danışmanlık alanında yapılacak yeni uygulamalar ve politika önerileri için temel bir zemin sunmaktadır. Ancak alanın daha sağlıklı

gelişebilmesi için kulüplerin uygulamalarına dair daha kapsamlı, sistematik ve nicel veriler toplanmalı; bu hizmetlerin etkinliği izlenmeli ve değerlendirilmeye devam edilmelidir.

SONUÇ

Kurumsal dönüşüm: Türkiye’de spor kulüplerinde psikolojik danışmanlık, 2000’lerde neredeyse yokken 2010 sonrası belirli düzeyde bir gelişim göstermiştir. Günümüzde ise görece sabit bir düzeye ulaşmıştır.

Oranlar: 232 spor kulübü üzerinde yapılan analiz sonucunda, 77 kulüpte psikolojik destek hizmeti verildiği tespit edilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda, 2025 yılı itibarıyla Türkiye’deki profesyonel spor kulüplerinin yaklaşık %33,10’unda psikolojik danışmanlık hizmeti sağlandığı söylenebilir. Altyapı kategorilerinde ise yalnızca 40 kulüpte bu hizmete rastlanmıştır, bu da altyapı düzeyinde psikolojik destek sunulan kulüplerin oranının %17,24 olduğunu göstermektedir.

Branşlar: Uygulamalar ağırlıklı olarak futbol branşında yoğunlaşmakta; Atletizm, badminton, basketbol, boks, güreş, halter, hentbol, judo, karate, kick boks, masa tenisi, okçuluk, taekwondo, tenis, voleybol ve yüzme, alt ligler ve farklı sporcu gruplarında hizmet hâlâ sınırlı durumdadır.

Yazar Katkıları

Bu araştırma tek yazarlıdır.

KAYNAKLAR

- Afacan, E., & Demir, M. (2022). Profesyonel futbolcuların psikososyal (mental) destek gereksinimlerinin araştırılması. *Mediterranean Journal of Sport Science*, 5(Özel Sayı 1), 404-413. <https://doi.org/10.38021/asbid.1203609>
- Anderson, M. (2009). Performance enhancement as a bad start and a dead end: A parenthetical comment on Mellalieu and Lane. *The Sport and Exercise Scientist*, 20, 12-14.
- Bayar, P. (2010). Türkiye’de spor psikolojisinin gelişimi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(4), 131-136. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000187
- Birrer, D., & Morgan, G. (2010). Psychological skills training as a way to enhance an athlete's performance in high-intensity sports. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20(S2), 78-87. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0838.2010.01188.x>
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Büyükbaşmacı, Y. E. (2023). *Uygulamalı egzersiz ve spor psikolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Büyükbaşmacı, Y. E. (2024). 10-27 yaş arası genç sporcularda zihinsel antrenman algı düzeyinin sportif sorunlarıyla başa çıkma becerilerine etkisi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 13(35), 74-92. <https://doi.org/10.52528/genclikarastirmalari.1454322>
- Corey, G. (2013). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (9th ed.). Brooks/Cole/Cengage Learning.
- Dağdeviren, İ. C., Kök, M., Düz, N., & Manav, Ö. (2024). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunların tespiti ve çözüm önerileri. *Usbilim Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(10), 37-61.
- Fagher, K., et al. (2023). Mental health, sleep, and pain in elite Para athletes: A prospective study. *PM&R*, 15(10), 1277-1285. <https://doi.org/10.1002/pmrj.12917>
- Filik, Y. S. G., & Uz Baş, A. (2024). Sporda psikolojik becerilere yönelik uygulanan müdahale programlarının sistematik derlemesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(1), 57-88. <https://doi.org/10.51460/baebd.1379093>
- Friesen, A. (2012). Sporda grup dinamikleri (4. baskı). *Journal of Sports Sciences*, 30(10), 1073. <https://doi.org/10.1080/02640414.2012.685617>
- Gardner, F. L., & Moore, Z. E. (2006). *Clinical sport psychology*. Human Kinetics.
- Genç, D. A. (1999). *Futbol kulüplerinin stratejik yönetimi* (s. 27). Bağırhan Yayınevi.
- Gibson, D. M., Dollarhide, C. T., & Moss, J. M. (2010). Professional identity development: A grounded theory of transformational tasks of new counselors. *Counselor Education and Supervision*, 50(1), 21-38. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6978.2010.tb00106.x>
- Gould, D. (2016). Quality coaching counts. *Phi Delta Kappan*, 97(8), 13-18. <https://doi.org/10.1177/0031721716647012>
- Gould, D., Dieffenbach, K., & Moffett, A. (2002). Psychological characteristics and their development in Olympic champions. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 172-204. <https://doi.org/10.1080/10413200290103482>
- Hanton, S., Fletcher, D., & Coughlan, G. (2005). Stress in elite sport performers: A comparative study of competitive and organizational stressors. *Journal of Sports Sciences*, 23(10), 1129-1141. <https://doi.org/10.1080/02640410500131480>

- İmamoğlu, A. F., Karaoğlu, E., & Erturan, E. E. (2007). Structural characteristics and basic problems of the sport clubs in Turkey. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 12(3), 35–61.
- Köyağasıoğlu, O., & Şenışık, S. (2023). Comparison of anxiety status, social support, and coping mechanisms among football players and American football players. *Turkish Journal of Sports Medicine*, 58(4), 169–174. <https://doi.org/10.47447/tjsm.0767>
- Kulak, A. (2011). *Zihinsel antrenman yönteminin 10–12 yaş futbolcularda teknik beceri performansına etkisinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Petersen, J. M., Drummond, M., Crossman, S., et al. (2023). Mental health promotion in youth sporting clubs: Predictors of stakeholder participation. *BMC Public Health*, 23, 481. <https://doi.org/10.1186/s12889-023-15377-5>
- Remley, T. P., & Herlihy, B. (2020). *Ethical, legal, and professional issues in counseling* (7th ed.). Pearson.
- Schinke, R. J., Stambulova, N. B., Si, G., & Moore, Z. (2018). International society of sport psychology position stand: Athletes' mental health, performance, and development. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16(6), 622–639. <https://doi.org/10.1080/1612197X.2017.1295557>
- Sivrikaya, M. H., & Ozan, M. (2020). Futbolcuların psikolojik becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 22(1), 1–12.
- Stillman, M. A., Glick, I. D., McDuff, D., Reardon, C. L., Hitchcock, M. E., Fitch, V. M., & Hainline, B. (2019). Psychotherapy for mental health symptoms and disorders in elite athletes: A narrative review. *British Journal of Sports Medicine*, 53(12), 767–771. <https://doi.org/10.1136/bjsports-2019-100654>
- Tolukan, E., Yildiz, A. B., Yenel, I. F., Yalcin, I., Stoica, L., Iordan, D. A., & Ilie, O. (2024). Investigation of the relationships between sports anxiety, positive thinking skills, and life satisfaction in male athletes. *Frontiers in Psychology*, 15, 1460257. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1460257>
- Urhan, Ş., & Fişne, M. (2022). Çift kariyer yapan milli sporcu öğrencilerin yaşadıkları problemlerin incelenmesi. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 59–67.
- Watson, J. C., & Kissinger, D. B. (2007). Athletic participation and wellness: Implications for counseling college student-athletes. *Journal of College Counseling*, 10(2), 153–162. <https://doi.org/10.1002/j.2161-1882.2007.tb00015.x>
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2018). *Foundations of sport and exercise psychology* (7th ed.). Human Kinetics.
- Wiese-Bjornstal, D. M., Smith, A. M., Shaffer, S. M., & Morrey, M. A. (1998). An integrated model of response to sport injury: Psychological and sociological dynamics. *Journal of Applied Sport Psychology*, 10(1), 46–69. <https://doi.org/10.1080/10413209808406377>
- Zabala Domínguez, O., Lázaro Fernández, Y., Rubio Florido, I., & Olasagasti Ibargoiien, J. (2023). Life satisfaction and psychological capital in athletes with physical disabilities. *Behavioral Sciences (Basel)*, 13(12), 1010. <https://doi.org/10.3390/bs13121010>